

**Південноукраїнська організація
«Центр філологічних досліджень»**

**Міжнародна науково-практична
конференція**

**«СУЧАСНА ФІЛОЛОГІЯ:
ПЕРСПЕКТИВНІ ТА ПРІОРИТЕТНІ
НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

26–27 червня 2020 р.

**Одеса
2020**

УДК 80:001.8(063)

С91

- С91 **Сучасна філологія: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень** : Міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, 26–27 червня 2020 року. – Одеса: Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2020. – 108 с.

Подані на конференцію матеріали видаються в авторській редакції.

Рекомендовано до друку рішенням Правління ГО «Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень» від 29 червня 2020 р. (протокол № 145).

УДК 80:001.8(063)

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

Белінська Ю. О.

ФЕНОМЕН СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНОЧОЇ ПРОЗИ..... 7

Бойко В. В.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ГРУПИ АНГЛОМОВНИХ

ЗАПОЗИЧЕНЬ, ЩО ФУНКЦІОНУЮТЬ У ТЕКСТАХ

УКРАЇНСЬКИХ САЙТІВ НОВИН..... 9

Нагорна О. М.

«БЛАКИТНА ТРОЯНДА» ЛЕСІ УКРАЇНКИ

ЯК ПСИХОЛОГІЧНА ДРАМА..... 13

Назарук І. В.

ІДЕЙНО-ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЕМИ

КОСТЯ ШИШКА «МІЙ ВОРОН»..... 17

Тарасова Г. В.

СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПАЛІНДРОМ:

ФУТУРИСТИЧНІ ТА НЕОФУТУРИСТИЧНІ ЕКСПЕРИМЕНТИ..... 19

Холявко І. В.

АНОРМАТИВИ В УЖИВАННІ ДІЄПРИСЛІВНИКІВ

У НАУКОВОМУ МОВЛЕННІ 23

НАПРЯМ 2. РОСІЙСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

Кравцова Ю. В.

СПЕЦИФИКА МЕТАФОРИЧЕСКОЙ

КАРТИНЫ МИРА ПИСАТЕЛЯ..... 27

НАПРЯМ 3. РОМАНСЬКІ, ГЕРМАНСЬКІ ТА ІНШІ МОВИ

Бигунова Н. А.

НОРМА В ШКАЛЕ ОЦЕНОК..... 30

Біла Є. С.

СУГЕСТИВНА ФУНКЦІЯ АРОМАТОНІМІВ 33

Біляцька В. В. ЛІНГВОСТИЛІСТИКА ХРИСТИЯНСЬКОГО СВІТОГЛЯДУ ГЛІБДЕГАРДИ БІНГЕНСЬКОЇ У «WISSE DIE WEGE»	36
Бондаренко О. М. НОВІ СЛОВА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ПОЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ЯВИЩ, СПРИЧИНЕНИХ ПАНДЕМІЄЮ КОРОНАВІРУСУ	38
Вовк М. В. ЗАМІТКА ЯК ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЖАНР У НІМЕЦЬКОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ	40
Гаврилова І. М. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ БІБЛІЙНОГО ПОХОДЖЕННЯ.....	43
Глущенко Г. Б. ГРАМАТИКА ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ЗАСІБ НАРРАТИВУ АЛІ СМІТ	45
Грон Ю. Г. РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ФЕНОМЕНУ УСПІХУ В АМЕРИКАНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ.....	48
Домбровская С. А. ОНОМАСИОЛОГИЧЕСКИЙ ПОРТРЕТ ЛЕНТЯЯ (НА МАТЕРИАЛЕ СОВРЕМЕННОГО АНГЛОЯЗЫЧНОГО ЛИТЕРАТУРНОГО ДИСКУРСА).....	51
Жила В. Г. ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ГНІВУ В КОРЕЙСЬКІЙ МОВІ	53
Нечитайло М. О. ДО ПИТАННЯ ПОШУКУ МЕТОДОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ІЗОФУНКЦІОНАЛЬНИХ ПРОПОЗИЦІЙ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	56
Расвська І. В. ІТАЛІЙСЬКА МОВА У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ: ВИКЛИКИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ	58

Целікова Є. Є. КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВСТАВНИХ СЛІВ І КОНСТРУКЦІЙ У НАУКОВО-НАВЧАЛЬНИХ ТЕКСТАХ	61
--	----

НАПРЯМ 4. ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ, ПОРІВНЯЛЬНЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Малая А. Р. ОСНОВНІ МОТИВИ ТА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ СЕМІОТИЧНИХ ТА ІНТЕРСЕМІОТИЧНИХ СКЛАДНИКІВ ЗБІРКИ ПОЕЗІЙ «АНТЕНА» СЕРГІЯ ЖАДАНА	65
---	----

Назарець В. М., Бондар О. А. СЕМАНТИЧНА ПРИРОДА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ АДРЕСОВАНОСТІ У ПОЕТИЧНОМУ ТЕКСТІ	68
--	----

Павлох Н. М. ЧИТАЧ Е.Т.А. ГОФМАНА	71
---	----

НАПРЯМ 5. ЗАГАЛЬНЕ, ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНЕ, ТИПОЛОГІЧНЕ МОВОЗНАВСТВО

Строганова Г. О. МЕТАФОРИЗАЦІЯ ЯК ТЕНДЕНЦІЯ РОЗВИТКУ НІМЕЦЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО ДИСКУРСУ	75
--	----

НАПРЯМ 6. ФОЛЬКЛОРИСТИКА

Рахно К. Ю. ГЛИНЯНИЙ ПОСУД У ФОЛЬКЛОРНО-ЕТНОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ОЛЕКСАНДРА ТЕРЕЩЕНКА.....	79
---	----

Свередюк У. Д. ФАНТАСТИЧНА РЕАЛЬНІСТЬ ТА ГЕНІАЛЬНА ПРОСТОТА ПОЕТИЧНОЇ СИМВОЛІКИ УКРАЇНСЬКОГО КІНЕМАТОГРАФУ ..	82
--	----

НАПРЯМ 7. МОВА І ЗАСОБИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Набок А. І., Талавіра Н. М. РОЗВИТОК МОВНОГО ПРЕДСТАВЛЕННЯ ПОНЯТТЯ «POLICE VIOLENCE» У РИТОРИЦІ ЗАГОЛОВКІВ «THE WASHINGTON POST»	87
--	----

Shvetsova I. V., Bondarenko V. V. FLIPPED LEARNING APPROACH TO TEACHING MARITIME ENGLISH	89
НАПРЯМ 8. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ	
Воробйова В. Є. ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ СЛІВ-РЕАЛІЙ	92
Денисюк Ю. І., Сергієнко Т. М. СКОРОЧЕННЯ ТА АБРЕВІАТУРИ У АНГЛІЙСЬКІЙ ВІЙСЬКОВІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ	96
Плахтій А. О. КАЛАМБУР НА ОСНОВІ ПОЛІСЕМІЇ В КАЗКАХ ЛЬЮЇСА КЕРРОЛЛА «АЛІСА В КРАЇНІ ЧУДЕС» І «АЛІСА В ЗАДЗЕРКАЛЛІ».....	99
Семенюк В. М. МАШИННИЙ ПЕРЕКЛАД: ПЕРЕВАГИ Й НЕДОЛІКИ	102

НАПРЯМ 8. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Воробійова В. Є.

студентка кафедри англійської філології і перекладу
факультету лінгвістики та соціальних комунікацій
*Національний авіаційний університет
м. Київ, Україна*

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ СЛІВ-РЕАЛІЙ

Теорія і практика перекладу охоплює низку тем, які є затребуваними у галузі перекладу, тому їх неможливо оминати жодному перекладачеві. Вміння влучно володіти словом є важливим критерієм успішного перекладу. Оскільки останніми десятиріччями у мовознавстві спостерігається перенесення акцентів у дослідницьких інтересах з вивчення мови як внутрішньої системи, в якій усе взаємопов'язане на вивчення мови-мовлення як діяльності або як дії [5, с. 267], при перекладі все частіше потрапляють у поле зору «слова-реалії». Слова-реалії мають чітко виражену своєрідність, адже тісно пов'язані з життям певного народу.

Реалії є яскравим прикладом елементів тексту, що не мають переклад, і в той же час є міжнародними лексемами. Реалія – предмет, поняття, явище, характерне для історії, культури, побуту, життя того чи іншого народу, країни, що не зустрічається в інших народів [8, с. 120]. Переклад реалій – частина значущої проблеми передачі національної та історичної своєрідності [4, с. 14]. Термін «реалія» з'явився у 40-х роках минулого століття, завдяки А. Федорову у праці «Про художній переклад». Автор зазначає: «Але водночас – це діяльність, що вимагає певних знань, не тільки практично-мовних, а й літературознавчих і історико-лінгвістичних, не кажучи вже про необхідність широкого культурного світогляду, що дозволяє усвідомити історичні і географічні реалії і т. ін., одним словом, уміти орієнтуватися в будь-якому тексті» [8, с. 26]. Як відомо, термін не вимагає «національної приналежності», адже такі лексеми виконують називну функцію і, за звичай, не мають синонімів. Я. Рецкер звернув певну увагу на те, що реалії виникають у процесі народного словотвору. На думку Я. Рецкера: «Реалії – це слова, що позначають предмети, процеси і явища, характерні для життя і побуту країни, але не відзначаються науковою точністю визначення, властивою термінам» [7, с. 45]. Говорячи про реалії не можна оминати митця слова Гете. На його думку: «При перекладі слід зачіпати неперекладне, тільки тоді можна зрозуміти інший народ, іншу мову» [6, с. 254].

Реалії, терміни, фразеологізми, авторські неологізми, складні слова різних типів, вигуки, звуконаслідування, аббревіатури, звертання є безеквівалентною лексикою. Слід зауважити те, що у вихідній мові, такі лексичні одиниці не мають еквівалентів, внаслідок цього передача таких

лексем застосовує різні типи перекладацьких трансформацій. Безеквівалентність таких лексем говорить про те, що вони не мають відповідників у словнику іншої мови [6, с. 217]. Українські лексеми «стрембіта», «коломийка», «вечорниці», «кобзар» і т.д. для англійської мови є реаліями, але не є реаліями для польської мови. Такі українські лексеми для англійців є монолексемними та полілексемними одиницями в яких міститься чужа інформація для сприймача, в наслідок чого і виникає мовна проблема. З цього слідує те, що реалія має відносний характер і тому її слід розглядати в межах двох мов. У нашому випадку це є англійська та українська мови. Тому при перекладі таких реалій виникають дві важливі проблеми, а саме: 1) Відсутність аналога (еквівалента) у мові перекладу. 2) Точне відтворення предметного значення реалії (її семантика) і конотація. Звісно, адекватне розуміння таких слів неможливе без знання національно-культурної семантики, якої немає у зіставленні двох мов. Основним завданням перекладача є переклад тексту із мови оригіналу на вихідну мову так, щоб забезпечити вірність інформації та легкість читання для одержувача [5, с. 9].

Нарешті, перейдімо до лексико-тематичних класифікацій слів-реалій. Існує 4 групи, які в свій час діляться на підгрупи:

1) побутові реалії (житло, одяг, їжа, класифікація праці, свята і т.д.);

2) реалії державного ладу і суспільного життя (радянізми, громадські партії, посади, титули і т.д.);

3) етнографічні і міфологічні реалії (божества, казкові істоти і т.д.)

4) ономастичні реалії: топоніми (географічні назви), антропоніми (імена, прізвища відомих особистостей). Доречно зробила наголос Р. П. Зорівчак на тому, що «антропоніми та топоніми сприяють створенню місцевого колориту. Для філолога вони – прекрасний матеріал для пізнання та вивчення структури мови» [3, с. 66].

З історико-семантичного погляду можемо розглянути такі реалії, як власні та історичні. Варто зазначити, що Р.П. Зорівчак виокремлює власні реалії, що вживаються певним мовним середовищем і позначають поняття, яке існує в даний час [3, с. 70]. Наприклад: Верховна Рада, губернатор; в англ. мові а baby-sitter, Boxing Day, Poppy Day, Halloween. Історичні реалії (семантичні архаїзми) – основні знання про спадщину країни (мають хронологічний колорит), наприклад: згінні дні, смерд, свячений, копний майдан і т.д.

У структурному плані можемо виділити такі реалії:

1) реалії-одночлени: укр. вечорниці, кобзарювати; англ. а maurole («сравневе дерево» – «стовп, прикрашений квітами, різнобарвними прапорами, довкруги якого танцюють в першу неділю травня у Великобританії») та ін.

2) реалії-полічлени номінативного характеру: укр. курна хата, на Петра Капусника, братська могила, дзвінкова; англ. а banana split (десерт), St. Valentine's Day, a ticket day, a toffee apple (яблуко в глазурі на паличці), а soup-opera, garden seats (місця на другому поверсі автобусу) і т.д.

3) реалії-фразеологізми: укр. лоби забрити, коло печі поратися, дбати про скриню, стати під вінок, на панщині бути; англ. to reach the woosack

(статі лорд-канслером), to enter at the Stationer's hall (реєструвати авторське право) та ін. [9].

Одним з основних завдань перекладознавства є точне відтворення семантико-стилістичних функцій, в нашому випадку – слів-реалій. При зіставленні двох мовних одиниць, можна виокремити такі способи трансляційного перейменування реалії: гіперонімічне перейменування, транскрипція, транслітерація, дескриптивну перифразу, комбіновану реномінацію, калькування, міжмовну транспозицію на конотативному рівні, метод уподібнення, контекстуальне розтлумачення реалій, ситуативний відповідник [1, с. 121]. Найпоширенішим перейменуванням є «транскрипція» та «транслітерація», хоча останнє вже не слугує такою популярністю, як раніше. Завдяки транскрипції позначають звукову форму слова вихідної мови, наприклад: peak – пік, newton – ньютон, resistor – резистор) Транскрипція пов'язана з точною (наскільки це можливо) передачею звучання іноземної лексеми. Транслітерація – слово вихідної мови, яке передається по літерам, наприклад: marketing – маркетинг, ping*pong – пінг*понг, server – сервер [1, с. 91]. Транскрипція і транслітерація – найкоректніші та найбільш вдалі способи перекладу реалій. Такі лексичні трансформації створюють певний експресивний потенціал. Безсумнівно, перенасичення транскрибованих реалій може спотворити вихідний текст. Слід бути дуже уважним при застосуванні транслітерації при перекладі реалій. Коли йдеться про нефонетичні мови, то англійська вдало застосовує транскрипцію, а не транслітерацію. Транслітерація не відтворює точного та коректного звучання слів ВМ, а в деяких випадках навіть спотворює вихідний текст.

З погляду перекладознавчої практики існують скриті (потаємні) та явні реалії [1, с. 120]. Скриті реалії мають відповідник у мові-сприймача, але мають різну стилістичну наповненість, тому такі слова спричиняють певні труднощі під час перекладу. Наприклад: укр. слово «утиральник», як необхідна побутова річ у будинку, рос. «полотенце», англ. towel. В українській мові виникло чимало реалій зі словом «рушник» – етнографізмів.

Підсумовуючи, варто зазначити, що слова-реалії – лексеми або назви предметів у духовній та матеріальній культурі, що притаманні одному народу. Реалії відтворюють поняття, життя нації, країни, тощо. Такі слова, як правило, не мають відповідників в інших мовах. Також, інша складність виникає при розмежованості терміна і самої реалії, терміни завжди точно позначають спільне поняття, в той час, як реалія – ні. Основна складність реалій виражається у відсутності у мові перекладу еквівалента. Еквівалент – це найстабільніший спосіб перекладу одиниці оригіналу в усіх, або майже в усіх випадках, що не залежить від контексту [1, с. 90]. Реалії широко розповсюджені, тому теорія і практика перекладу не може оминати такий складний та цікавий лінгвістичний розділ для збагачення мови обох сторін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гудманян А. Г., Сітко А. В., Снчева Г. Г. Вступ до перекладознавства. – Вінниця : Вид-во «Нова Книга», 2017. – 295 с.

2. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства: підручник / І. В. Корунець. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 512 с.
3. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад / Р. П. Зорівчак. – Л., 1989. – 216 с.
4. Влахов С. Непереводимое в переводе: моногр. / С. Влахов, С. Флорин. – 2-е издание испр. и доп. – М.: Высш. шк., 1986. – 416 с.
5. Сітко А. В. Проблема відтворення граматичної семантики інтерогативів засобами цільової мови. Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики : зб. наук. праць [ред. Н. М. Корбозерова]. К. : Логос (22), 2012. С. 267–274.
6. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). – М.: Высш. шк., 1990. – 189 с.
7. Михайлова В. Н., Гурьянова Е. И. О структурных характеристиках реалий. – Калинин, 1988. – 116 с.
8. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. – М.: Межд.отношения, 1974. – 216 с.
9. Томахин Г. Д. США. Лингвострановедческий словарь. / Г. Д. Томахин – М.: Русский язык, 1999. – 576 с.
10. Krause J. C., Hague A. K. Signing exact English transliteration: Effects of accuracy and lag time on message intelligibility. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*. Volume 25, Issue 2, 5 April 2020, Pages 199–211.
11. Le N. T., Sadat F., Menard L., Menard L. Low-resource machine transliteration using recurrent neural networks. *Transactions on Asian and Low-Resource Language Information Processing*. Volume 18, Issue 2, 2019.
12. Maimaiti M., Liu Y. E., Luan H., Sun M. Multi-round transfer learning for low-resource NMT using multiple high-resource languages. *Transactions on Asian and Low-Resource Language Information Processing*. Volume 18, Issue 4, August 2019.

Міжнародна науково-практична
конференція

«СУЧАСНА ФІЛОЛОГІЯ: ПЕРСПЕКТИВНІ
ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

26–27 червня 2020 р.
м. Одеса

Видавець – Південноукраїнська організація
«Центр філологічних досліджень»

Адреса для кореспонденції: 65001, м. Одеса, а/с 332

Електронна пошта: nauka@fcenter.org.ua

Сторінка: www.fcenter.org.ua, Т: 099 415 08 03

Підписано до друку 29.06.2020 р. Здано до друку 30.06.2020 р.

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Цифровий друк. Ум.-друк. арк. 6,27.

Тираж 100 прим. Зам. № 3006-20.